

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1998/42

Karar Sayısı : 1998/65

Karar Günü : 16.10.1998

R.G. Tarih-Sayı :17.05.2000-24052

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Fazilet) Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu Adına Grup Başkanı Recai KUTAN

İPTAL DAVASININ KONUSU : 29.7.1998 günlü, 23417 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 22.7.1998 günlü 4369 sayılı "Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Gider Vergileri Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu, 3505 Sayılı Kanun, Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun, Belediye Gelirleri Kanunu, 1318 ve 4208 Sayılı Kanunlar ile 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un, kimi maddelerinin Anayasa'nın Başlangıç'ının üçüncü ve yedinci fıkraları ile 2., 5., 10., 11., 38., 73., 166., 48., 123. ve 127. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Ahmet Necdet SEZER, Samia AKBULUT, Haşım KILIÇ, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL, Mustafa YAKUPOĞLU, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK ve Rüştü SÖNMEZ'in katılmalarıyla 16.10.1998 günü yapılan ilk inceleme toplantısında; ilk inceleme raporu, dava dosyası ve ekleri ile iptali istenen Yasa kuralları ve dayanan Anayasa kurallarıyla, bunların gerekçeleri ve öbür yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anamuhalefet (Fazilet) Partisi TBMM Grup Başkanı 21.7.1998 gününde alınan Grup kararına dayanarak, 22.7.1998 günlü, 4369 sayılı Yasa'nın iptali için dava açmıştır.

Grup kararında "Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülen ve Genel Kurulu'nda görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu'nun bazı maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu müşahade olunmuştur. Tasarının bu şekilde kanunlaşması halinde Anamuhalefet Partisi Grubu sıfatıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması hususunda Genel Başkan Recai Kutan'a yetki verilmesi maddesi gündeme ilave edilmiş ve yapılan görüşmeler neticesinde Genel Başkan Recai Kutan'a başvuruda bulunması için yetki verilmesi hususu oybirliğiyle kabul edilmiştir." denilmektedir.

Anayasa'nın "İptal davası" başlıklı 150. maddesine koşut olarak düzenlenen 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 20. maddesinde, kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün

veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde doğrudan iptal davası açabilme hakkının, Cumhurbaşkanına, iktidar ve anamuhalefet partisi Meclis grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait olduğu, "İptal davasının açılmasında temsil" başlıklı 26. maddenin ilk fıkrasında da, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belirli madde veya hükümlerinin Anayasaya aykırılığı sebebiyle açılacak iptal davasının, 20 nci maddede belirtilen siyasî parti gruplarının genel kurullarının üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine grup başkanları veya vekilleri tarafından açılacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın ve 2949 sayılı Yasa'nın bu kuralları, bir yasanın veya kimi kurallarının Anayasa'ya aykırılığı konusunda grup genel kurulunda, inceleme ve araştırma yapılarak tartışma açılmasını sağlamak amacıyla yöneliktir. Yasa çıkmadan yapılan görüşmeler ise ancak bir öngörüşme olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, siyasî parti meclis gruplarının bir yasa hakkında yasalaşma süreci tamamlanmadan iptal davası açılabilmesi için verdikleri yetkiye dayanılarak dava açılması olanaklı değildir.

4369 sayılı Yasa'ya ilişkin tasarı henüz yasalaşmadan açılan davanın bu nedenle reddi gerekir.

II- SONUÇ

Usulüne uygun olarak alınmış bir grup genel kurulu kararının bulunmaması nedeniyle başvurunun REDDİNE, Ahmet Necdet SEZER, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Mustafa BUMİN ile Sacit ADALI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 16.10.1998 gününde karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Samia AKBULUT	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	Ali HÜNER
Üye	Üye	Üye
Lütfi F. TUNCEL	Mustafa YAKUPOĞLU	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	
Mahir Can ILICAK	Rüştü SÖNMEZ	

KARŞIOY YAZISI

4369 sayılı Yasa'nın kimi maddelerinin iptali için Parti Grup Başkanı tarafından yapılan başvuruyu; dava açmak üzere yetkilendirmeye ilişkin 21.7.1998 günlü, 1 sayılı Parti Grup kararının, iptali istenen Yasa'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca kabulünden bir gün önce alındığı, Yasa çıkmadan yapılan görüşmelerin ise ancak öngörüşme niteliğinde olduğu, yasalaşma süreci tamamlanmadan verilen yetkiye dayanılarak dava açılmasının olanaklı bulunmadığı gerekçesiyle reddeden çoğunluk görüşüne aşağıda açıklanan nedenlerle katılmıyoruz.

Anayasa'nın 150. maddesinde, Kanunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas yönünden Anayasa'ya aykırılığı savıyla ana muhalefet partisi Meclis grupları tarafından doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne dava açılabilmesi açıklanmış, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 26. maddesinde de, parti meclis gruplarının üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alacakları karar üzerine, iktidar ve anamuhalefet partisi grup başkanları veya vekilleri tarafından iptal davası açılabilmesi öngörülmüştür.

Kimi vergi yasalarında değişiklik yapılmasına ilişkin 4369 sayılı Yasa, gerek ilgili komisyonlarda ve gerekse TBMM Genel Kurulu'nda tartışmalı biçimde görüşülmüş, bu evrelerde yapılan konuşmalarda Yasa'nın kimi hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu ısrarlı biçimde ileri sürülmüştür. Yasa'nın iptali istenilen maddeleri üzerindeki müzakereler tamamlandıktan sonra tümünün oylanmasından bir gün önce iptal başvurusunda bulunulmak üzere Parti Genel Başkanı'na 21.7.1998 günlü Grup Kararı ile yetki verilmiş, bu yetki sonucu düzenlenen 25.9.1998 günlü dilekçeyle aynı gün Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Demokratik hukuk devletinin varlığından söz edebilmek için yasama dahil devletin tüm eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi tutulması gerekir. Yargı denetimi hukuk devletinin "olmazsa olmaz" koşulu olup, yargı yerlerinde yargısal denetimi daraltacak tarzda değil aksine genişletecek tarzda yorum yapılması hukuk devleti olmanın gereğidir. 1982 Anayasası Anayasa Mahkemesi'ne doğrudan iptal davası açabilmeyi 1961 Anayasa'sına nazaran daraltmış olup, usul hükümlerini aleyhte yorumlamak suretiyle başvurmaya yetkili olanların da bu olanaklardan yoksun kılınması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.

Fazilet Partisi Grup Başkanı tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na yapılan iptal başvurusunun, usulüne uygun biçimde alınmış bir Grup kararına dayalı olduğu tartışmasızdır. Parti Grubunca 4369 sayılı Yasa'nın kimi maddelerinin iptali için dava açılmak üzere parti Genel Başkanı'na yetki verilmesinden sonra iptali istenilen maddelerde herhangi bir değişiklik yapılmadığına göre, bu yetkilendirmenin "öngörüşme" niteliğinde olduğu söylenerek iptal başvurusunun reddedilmesinde Anayasa'nın 150. ve 2949 sayılı Yasa'nın 26. maddesine uyarlık yoktur.

Açıklanan nedenlerle, başvurunun reddi yolundaki çoğunluk görüşüne karşıyız.

Esas Sayısı : 1998/42
Karar Sayısı : 1998/65

Başkan

Ahmet Necdet SEZER

Üye

Samia AKBULUT

Üye

Haşim KILIÇ

Üye

Mustafa BUMİN

Üye

Sacit ADALI